

Indledning

Det danske arbejdsmarked står stærkt. Beskæftigelsen er historisk høj, ledigheden er lav, og fremgangen har betydet, at også flere borgere fra kanten af arbejdsmarkedet er kommet i arbejde. Antallet af kontanthjælpsmodtagere er det laveste målt, og alene de seneste fem år er antallet af børn med en mor eller far på kontanthjælp faldet med 42 pct. Det er et stort fremskridt. For den bedste hjælp, vi kan give de børn, der vokser op i hjem, hvor forældrene er ledige, er et arbejde til mor og far.

Men selvom der er færre borgere i kontanthjælpssystemet, fungerer det langt fra optimalt. Kontanthjælpssystemet er blevet alt for komplekst, og det har konsekvenser for borgerne og den sociale arv i samfundet. For mange borgere hænger fast i systemet i årevis, børnene betaler en høj pris, når mor og far er på kontanthjælp, og alt for mange unge kommer aldrig videre fra kontanthjælp. Det trækker alvorlige spor ind i voksenlivet.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Konservative Folkeparti og Radikale Venstre er enige om at gennemføre en reform af kontanthjælpssystemet, som forenkler systemet, understøtter at flere kommer i arbejde og hjælper børnene.

Aftalen tager afsæt i Ydelseskommisionens anbefalinger til et nyt kontanthjælpssystem. Aftalen om et nyt kontanthjælpssystem øger samlet set arbejdsudbuddet med 750 fuldtidspersoner fuldt indfaset.

Et nyt system med tre grundlæggende satser

Det nuværende kontanthjælpssystem består af en lang række satser og særlige ordninger, som gør systemet svært at forstå for borgerne og vanskeligt at administrere for sagsbehandlerne i kommunerne.

Aftalepartierne er enige om at erstatte de nuværende ydelser i kontanthjælpssystemet med tre satser: Mindstesats, grundsats og forhøjet sats, som gør det nemmere for borgerne at gennemskue, hvad man kan modtage af hjælp.

Mindstesatsen erstatter de nuværende selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelser (SHO-ydelser), som ydes til personer, der ikke opfylder et opholds- og beskæftigelseskrav. Niveaue for mindstesatsen svarer til SHO-ydelserne for enlige ikke-forsørgere.

Grundsatsen er omtrent på niveau med SU. Kontanthjælpsmodtagere, der er under 30 år og står uden en uddannelse, har dermed tilskyndelse til at gå i gang med at uddanne sig.

Den forhøjede sats er målrettet borgere, som er fyldt 30 år. 25-29-årige vil også kunne modtage den forhøjede sats, hvis de har 2½ års fuldtidsbeskæftigelse inden for en periode på 10 år.

Tabel 1
Den nye satsstruktur

Sats (2024-pl)	Beløb (pr. måned)
Forhøjet sats	12.064 kr.
Grundsats	6.955 kr.
Mindstesats	6.553 kr.

Ét af formålene med det nye kontanthjælpssystem er, at der skal være en tydelig økonomisk gevinst ved at tage et arbejde på lavtlønsområdet, ligesom at der skal være et økonomisk incitament til at forsikre sig mod ledighed i dagpengesystemet. Pejlemærket for satserne er derfor, at en kontanthjælpsmodtager maksimalt skal have en disponibel indkomst, når der også tages højde for øvrige ydelser, på 85 pct. af, hvad en lønmodtager med en løn svarende til mindstelønnen på HK-området har.

Børnetillæg og tillæg til enlige forsørgere

Aftalepartierne har prioriteret, at et nyt kontanthjælpssystem skal tage hånd om børnene, så flere børn i kontanthjælpssystemet kan vokse op under rimelige vilkår.

Aftalepartierne er derfor enige om at indføre et børnetillæg til alle forsørgere i kontanthjælpssystemet. Tillægget vil udgøre 2.687 kr. pr. måned. Det ydes til begge forældre, hvis de modtager kontanthjælp, uanset satsniveau. Enlige forsørgere på den nye mindstesats eller grundsats vil desuden modtage et ekstra tillæg på 1.581 kr. pr. måned. Enlige ikke-forsørgere på grundsats og den nye forhøjede sats får et tillæg på 1.054 kr. pr. måned.

De angivne satser og tillæg er før skat.

Afskaffelse af særordninger og tillæg

Aftalepartierne vil gøre kontanthjælpssystemet mere enkelt. Mange kontanthjælpsmodtagere kan ikke gennemskue, hvilke konsekvenser kontanthjælpsloftet i dag har for dem. Samtidig har 225-timersreglen givet anledning til en lang række fejl i kommunerne, hvor flere borgere har fået nedsat deres ydelse uretmæssigt.

Aftalepartierne er derfor enige om at afskaffe en lang række af de særordninger og tillæg, som i dag gør kontanthjælpssystemet svært at navigere i. I tråd med Ydelseskommisionens anbefalinger afskaffes blandt andet 225-timersreglen, kontanthjælpsloftet, særlig støtte til kontanthjælpsmodtagere, den særlige sats for kontanthjælpsmodtagere under 30 år med visse psykiske diagnoser, aktivitetstillægget og danskbonussen. Kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen erstattes af ordninger, der har samme sigte – at øge tilskyndelsen til at arbejde – men som gøres mere simple.

Det er centralt for aftalepartierne at fastholde intentionerne bag en række af ordningerne, særligt at det skal kunne betale sig at arbejde, og at der skal tages særlig hånd om udsatte unge. Aftalepartierne ønsker derfor at forfølge disse formål med mere enkle tiltag end i dag, som er lettere at forstå for borgere og sagsbehandlere.

Lempeligere fradrag for arbejdsindkomster

Aftalepartierne vil sikre, at det bedre skal kunne betale sig at tage småjobs ved siden af kontanthjælpen, så borgerne på den måde kan få en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet. Undersøgelser viser, at selv arbejde i ganske få timer kan være en vigtig trædesten på vejen mod et arbejde.

Hvis en kontanthjælpsmodtager eller ægtefællen i dag arbejder ved siden af kontanthjælpen, fradrages lønindtægten som udgangspunkt krone for krone i hjælpen efter et relativt lavt timefradrag. Det betyder, at man økonomisk får ganske lidt ud af at arbejde i få timer, ligesom kontanthjælpsloftet gør, at incitamentet er svært at gennemskue for den enkelte.

Med udgangspunkt i Ydelseskommisionens anbefalinger er aftalepartierne enige om at indføre et nyt og mere enkelt indkomstfradrag for kontanthjælpsmodtagere og deres ægtefæller, som arbejder lidt, mens de modtager kontanthjælp.

Det nye indkomstfradrag vil betyde, at kontanthjælpsmodtageren og en evt. ægtefælle, der modtager den nye mindstesats eller den nye grundsats, får et fribeløb på 5.000 kr. om måneden. Personer på disse satser vil altså kunne arbejde nogen timer om ugen og beholde hver en tjent krone op til 5.000 kr. pr. måned, uden at det påvirker hjælpen. Borgere, der modtager den nye forhøjede sats, vil få et fribeløb på 2.500 kr. om måneden. På den måde kan borgerne øge deres levestandard ved få timers arbejde.

Over fribeløbet vil man kunne beholde 35 pct. af sin arbejdsindkomst op til hhv. 85 og 100 pct. af den maksimale dagpengesats, afhængig af satsniveau. Denne grænse sikrer, at der stadig er en økonomisk gevinst ved at tage fuldtidsarbejde på lavtlønsområdet frem for at modtage kontanthjælp.

Et nyt og enkelt boligstøtteloft

Aftalepartierne er enige om, at det ikke skal være muligt for borgere i kontanthjælpssystemet at modtage offentlige ydelser i ubegrænset omfang. Det er vigtigt, at der er en tydelig økonomisk gevinst ved at tage et arbejde – også på lavtlønsområdet.

Aftalepartierne vil derfor indføre et loft over, hvor meget borgere i kontanthjælpssystemet kan modtage i boligstøtte.

Boligstøtteloftet vil ligge på 350 kr. om måneden og vil alene gælde samlevende og ægtefæller på den nye forhøjede sats, som er de to eneste familietyper (opgjort ved standardiserede familietyper), der ikke har et tilstrækkeligt økonomisk incitament ved at arbejde. Loftet er fastsat ud fra et pejlemærke om, at kontanthjælpsmodtagere skal have en gevinst på minimum 2.500 kr. om måneden ved at tage et job på lavtlønsområdet. Loftet understøtter desuden hensigten om, at en kontanthjælpsmodtager maksimalt skal kunne have en disponibel indkomst på 85 pct. af indkomsten for en lønmodtager på lavtlønsområdet.

Det nye boligstøtteloft indeholder kun ét loft, og er derfor mere simpelt end kontanthjælpsloftet, hvor der i dag er 29 forskellige lofter. Modsat kontanthjælpsloftet vil det nye boligstøtteloft heller ikke indgå i et kompliceret samspil med reglerne for arbejdsindkomst og særlig støtte.

Fritidstillæg

Børn af kontanthjælpsmodtagere skal have mulighed for et aktivt fritidsliv i sunde fællesskaber. Undersøgelser viser, at særligt børn, hvis forældre ikke er i arbejde, lider afsavn i forhold til sociale aktiviteter.

Aftalepartierne er derfor enige om at indføre et skattefrit fritidstillæg, som blev foreslået af Ydelseskommisionen, til alle børn i kontanthjælpssystemet øremærket barnets fritidsliv. Tillægget vil blive udbetalt sammen med kontanthjælpen, og forældrene vil skulle dokumentere, at pengene er brugt på barnets fritidsliv.

For at gøre det så nemt som muligt for børnefamilierne, samt lette administrationen i kommunerne, vil forældrene ikke skulle indsende dokumentation for hele fritidstillægget men kun for anvendelsen af en tredjedel af fritidstillægget hver tredje måned. Hvis forældrene ikke dokumenterer tilstrækkeligt, stopper udbetalingen. Det vil ligeledes understøtte, at pengene rent faktisk kommer barnet til gode.

Fritidstillægget vil kunne bruges på:

- Fritidstilbud, fx sportsaktiviteter og udstyr/beklædning i den forbindelse.
- Kulturtilbud for børn, fx biograf, teater, museum mv.

- Sociale/faglige arrangementer i forbindelse med skole-, dag- og fritidstilbud, fx skolekoloni, studieture mv.
- Udstyr til uddannelse, herunder fx skoletaske, computer m.v.

Tillægget ligger på 450 kr. per barn per måned (dog maks. til tre børn per familie). Enlige forsørgere har allerede i dag mulighed for at modtage børnetilskud, som kan dække nogen af de samme udgifter som fritidstillægget. Fritidstillægget til enlige forsørgere vil derfor ligge på 113 kr. per barn per. måned til maks. tre børn per familie.

Kontanthjælpsmodtagere får udbetalt fritidstillægget efter at have modtaget kontanthjælp i tre måneder. Retten til fritidstillægget fortsætter i tre måneder efter afgangen fra kontanthjælp. Det giver forældrene tid til at få betalingen for barnets fritidsaktiviteter på plads, når de kommer i beskæftigelse.

Følgeordninger til børns deltagelse i fritidsaktiviteter

Selvom børnefamilierne får et fritidstillæg til børnenes fritidsaktiviteter, vil vejen til fodboldklubben eller spejderforeningen være længere for nogen familier end for andre. Derfor er aftalepartierne enige om at afsætte en pulje på 10 millioner kr. årligt med det formål at skabe flere følgeordninger. Puljen kan søges af civilsamfundsorganisationer med henblik på at understøtte følgeordninger, hvor børn i udsatte positioner hjælpes i gang med fritidsaktiviteter af frivillige. Pengene kan for eksempel benyttes til rekruttering af frivillige og til at etablere samarbejde med kommuner med henblik på visitering af børn.

Særligt ungetillæg

Aftalepartierne er enige om at afskaffe aktivitetstillægget og den særligt høje sats for personer under 30 år, der har bestemte psykiske diagnoser. Både Ydelseskommisionen og Reformkommissionen peger på, at aktivitetstillægget har en række utilsigtede virkninger – herunder, at aktivitetstillægget hæmmer unges progression mod job og uddannelse. Der er dog en gruppe unge i kontanthjælpssystemet, som har udfordringer, der rækker langt ud over ledighed, og derfor har brug for en særlig støtte til at komme i uddannelse eller arbejde. Det kan fx være unge med psykiske, helbreds-mæssige eller sociale udfordringer. De kan derfor have svært ved at tage arbejde selv i få timer og gøre brug af det nye, lempeligere indkomstfradrag.

Aftalepartierne er derfor enige om at indføre et nyt særligt ungetillæg målrettet en række kontanthjælpsmodtagere i alderen 18-29 år med udfordringer ud over ledighed. Det er unge på grundsats og satsen for hjemmeboende, som kommunen ikke mener, kan blive selvforsørgende eller komme i uddannelse inden for en overskuelig periode. Niveaut for det særlige ungetillæg afhænger af borgerens alder og forsørgerstatus. Aftalepartierne bemærker, at borgere i vanskelige økonomiske situationer også har mulighed for at søge kommunen om økonomisk tilskud til bl.a. rimeligt begrundede enkeltudgifter.

Tabel 2
Nyt særligt ungetillæg

Målgruppe	Tillægssats (pr. måned)
18-24-årige, ikke-forsørgere	1.000 kr.
18-24-årige, forsørgere og 25-29-årige, uanset forsørgerstatus	2.500 kr.

Afklaringsret

Et nyt kontanthjælpssystem skal i højere grad understøtte, at hjælpen har et midlertidigt sigte. Aftalepartierne ønsker at tage særlig hånd om borgere i kontanthjælpssystemet, som er udsatte og sårbare.

Aftalepartierne er derfor enige om at indføre en afklaringsret for alle aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere fyldt 30 år, når de har været i kontanthjælpssystemet i to år. Afklaringsretten svarer til den tværfaglige genvurdering, som Ydelseskommisionen anbefalede.

Afklaringsretten vil gælde for borgere fyldt 30 år, som *ikke* er omfattet af reglerne om selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet efter integrationsloven.

Aftalepartierne har også et fokus på at styrke vilkårene for unge under 30 år og bringe dem tættere på uddannelse og arbejde. Derfor indfører aftalepartierne en række tiltag målrettet udsatte unge og unge i kontanthjælpssystemet, jf. nedenfor.

Tilskud til dækning af udgifter til medicin

Borgere i kontanthjælpssystemet kan i dag opleve, at de har svært ved at få råd til den nødvendige medicin, fordi de ikke har kendskab eller ressourcer til at ansøge om tilskud efter gældende regler. Aftalepartierne vil sikre, at kontanthjælpsmodtagere kan få den nødvendige medicin til sig selv og deres børn.

Der indføres et tilskud, som dækker hele egenbetalingen for medicin, der er tilskudsberettiget efter sundhedsloven. Tilskuddet gives til borgere, som har været i kontanthjælpssystemet i mindst 12 måneder inden for de seneste 18 måneder. For børn af kontanthjælpsmodtagere vil retten til det fulde tilskud til dækning af egenbetalingen for tilskudsberettiget medicin gælde fra første dag.

Flere unge skal med

I dag står ca. 43.000 unge uden hverken job eller uddannelse. Godt 40 pct. af dem modtager offentlige ydelser, og alt for mange har gjort det i lang tid.

Aftalepartierne er enige om at afsætte en pulje på 150 mio. kr. til en 3-årig, helhedsorienteret *Flere unge skal med*-indsats for aktivitetsparate borgere, der modtager kontanthjælp på den nye grundsats. Indsatsen skal bygge videre på erfaringerne fra

Flere skal med-projekter, der har vist gode resultater med at få langvarige kontanthjælpsmodtagere ud af kontanthjælpssystemet og ind på arbejdsmarkedet.

Formålet med indsatsen er, at flere udsatte unge får fodfæste på arbejdsmarkedet eller starter på en uddannelse. *Flere unge skal med*-indsatsen skal have et klart fokus på arbejde og/eller uddannelse fra start, og indsatsen skal tage udgangspunkt i den unges ressourcer og ønsker. Den unge skal møde en tværfaglig indsats, som kan hjælpe den unge i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Der kan både være tale om kompetencegivende uddannelser og forberedende uddannelser såsom FGU.

Midlertidigt tilpasningstillæg

Unge på den nye grundsats, som går relativt meget ned i ydelse, skal have rimelig tid til at tilpasse sig de nye satser i det nye kontanthjælpssystem.

Derfor er aftalepartierne enige om at indføre et midlertidigt tilpasningstillæg på 2.000 kr. om måneden. Det gives til unge under 30 år på grundsats og hjemmeboende-sats samt unge under 30 år, som i dag modtager den særligt høje sats for bestemte psykiske lidelser, og som oplever en ydelsesnedgang på mindst 2.000 kr. om måneden som følge af forenklingen af kontanthjælpssystemet. Tillægget ydes i en periode på to år. Personer, som modtager tilpasningstillægget, mister ikke retten til tillægget, hvis de periodevis udtræder kontanthjælpssystemet i løbet af de to år. Det skal modvirke eventuelle incitamenter til at forblive på kontanthjælp.

Reserve til yderligere tiltag målrettet udsatte unge

Der er fortsat en betydelig gruppe af udsatte unge som hverken er i uddannelse eller beskæftigelse. Aftalepartierne ønsker at styrke indsatsen for denne gruppe, så endnu flere unge får mulighed for at være en del af samfundet og dets fællesskaber.

Der afsættes en reserve på op til 103 mio. kr. årligt, der kan finansiere indsatser, der kan hjælpe bl.a. udsatte unge og unge med psykiske udfordringer. Den samlede reserve udgør samlet set omkring 970 mio. kr. over perioden 2025-2035. Aftalepartierne mødes i 1. halvår 2024 for på baggrund af et oplæg fra regeringen at drøfte, hvordan reserven konkret skal udmøntes. Regeringen vil inddrage relevante eksperter og interessenter i udarbejdelsen af oplægget for at sikre, at der bliver taget højde for relevant og aktuel viden om målgruppen.

Aftalepartierne ønsker blandt andet at reserven udmøntes til indsatser til udsatte unge, både inden for og uden for kontanthjælpssystemet.

Formuegrænse

Formuegrænserne i kontanthjælpssystemet på 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtepar er ikke blevet reguleret siden fastsættelsen i 1998. Det står i modsætning til selve kontanthjælpen, der løbende stiger, når lønnen i samfundet stiger.

Aftalepartierne er derfor enige om at hæve formuegrænsen til 15.000 kr. for enlige og 30.000 kr. for ægtepar, samt løbende at regulere formuegrænserne, så de fremover følger satsreguleringen af kontanthjælpssatserne, ligesom Ydelseskommisjonen anbefaler.

Nye pensionsregler

I dag kan borgere ikke fortsætte med at få kontanthjælp efter en periode på seks måneder, hvis man har en pensionsopsparing af en vis størrelse, som kan tilbagekøbes før tid.

Aftalepartierne er enige om at ophæve kravet om, at borgere i kontanthjælpssystemet skal hæve pensionsopsparinger med tilbagekøbsret, hvis pensionsopsparingen er indbetalt af arbejdsgiver som led i en obligatorisk pensionsordning. På den måde får borgerne bedre muligheder for at fastholde deres pensionsopsparing – også selvom de skulle få brug for hjælp i kontanthjælpssystemet. Tiltaget følger Ydelseskommisjonenens anbefalinger.

Aftalepartierne er desuden enige om, at personer på den nye forhøjede sats skal betale ATP-bidrag, og at alle i kontanthjælpssystemet - bortset fra borgere på den nye mindstesats - bliver en del af ordningen om obligatorisk pension for ydelsesmodtagere, hvilket også følger Ydelseskommisjonenens anbefaling herom.

Ensartede ferierettigheder

I dag vælger mange borgere i kontanthjælpssystemet ikke at holde den ferie, de har optjent ved at arbejde, da den samlede feriegødtgørelse er lavere end deres kontanthjælp.

Aftalepartierne er enige om at give borgere i kontanthjælpssystemet ret til at holde ferie med supplerende kontanthjælp i tråd med Ydelseskommisjonenens anbefaling herom, så borgeren kan supplere sin feriegødtgørelse med kontanthjælp op til sin kontanthjælpssats pr. afholdt feriedag.

Aftalepartierne er desuden enige om, at reglerne for at afholde ferie ensrettes, så alle borgere i kontanthjælpssystemet (inklusive borgere på den nye mindstesats) får mulighed for at afholde fire ugers ferie, når de har modtaget kontanthjælp i 12 sammenhængende måneder, hvilket også følger Ydelseskommisjonenens anbefalinger.

Evaluering

Aftalepartierne er enige om, at følgende initiativer i aftalen skal evalueres: Fritidstillægget, det lempeligere indkomstfradrag og puljen ”*Flere unge skal med*”.

Ikrafttrædelse

Aftalen får virkning fra den 1. juli 2025.

Økonomiske konsekvenser

Aftalens elementer er varigt udgiftsneutrale. Aftalens merudgifter på kort sigt finansieres af det midlertidige provenu fra *Aftale om skærpede optjeningsregler for kontanthjælp*.

Tabel 3
Økonomiske konsekvenser

Offentlige udgifter, mio. kr., 2024-pl	Merudgifter					Arbejdsudbudsvirkning (fuldtidspersoner)		
	2025	2026	2027	2028	Varigt	2026	2030	Varigt
<i>Merudgifter</i>								
Samlet grundmodel inkl. administrationsudgifter mv.*	65	-70	-105	-130	-115	800	800	800
Afklaringsret efter to år for personer fyldt 30 år.	15	35	45	30	25	0	0	0
Ændring af formuegrænse/krav	5	15	20	20	20	0	0	0
Ret til ferie med supplerende kontanthjælp	-5	-5	-5	-5	-5	0	0	0
Ferieret til borgere på mindstesats	0	0	0	0	0	0	0	0
Lempelse af regler for tilbagekøb af arbejdsgiverindbetalte pensioner	0	0	0	0	0	0	0	0
Medicintilskud	35	60	60	60	60	-50	-50	-50
Følgeordninger til børns deltagelse i fritidsaktiviteter	5	10	10	10	10	0	0	0
Flere unge skal med	25	50	50	25	0	0	0	0
Reserve til udsatte unge	10	105	105	105	0	0	0	0
I alt (efter skat, tilbageløb og adfærd)	160	200	180	115	0	750	750	750
<i>Finansiering</i>								
Skærpe optjening for kontanthjælp	-160	-200	-180	-115	0			
Balance	0	0	0	0	0			

Anm.: Der er afrundet til nærmeste 5 mio. kr. Arbejdsudbudsvirkningerne er afrundet til nærmeste 50 fuldtidspersoner. Der er antaget ikrafttrædelse 1. juli 2025. Der er afsat midler til evaluering af aftalen. Der er afsat en reserve til udsatte unge fra 10 mio. kr. i 2025, 103 mio. kr. i 2026-2034 og 53 mio. kr. i 2035. Den samlede aftale skønnes at medføre kommunale udgifter til it-tilpasninger.

*Grundmodellen indeholder satsoplægning inkl. tillæg, fritidstillæg, boligstøtloft, tilpasningstillæg samt lempeligere indkomstfradrag. De økonomiske konsekvenser ved satsoplægningen er beregnet under forudsætning af *Aftale om skærpede optjeningsregler for kontanthjælp* vedtages.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

Sammenhæng til øvrige aftaler

Aftalen har karakter af et forlig. Forligspartierne er enige om, at forliget omfatter selve indretningen af kontanthjælpssystemet ift. de enkelte satser og de samlede ydelsesniveauer, tillæg og beregningsregler fx det lempede indkomstfradrag, samt de konkret beskrevne elementer, der fremgår direkte af aftalen. Det betyder, at disse elementer af kontanthjælpssystemet er forligsbelagt, samt at eventuelle ændringer påkræver forligskredsens stillingtagen.

Forliget omfatter ikke de regler i kontanthjælpssystemet, som kan have betydning for borgernes indplacering i ydelsessystemet, fx optjeningsregler, visitationsregler m.v.